

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

وزارت تحصیلات عالی
ریاست پوهنتون‌ها، خصوصی

احکام شهادت با وسایل جدید در فقه و قانون

رساله ماستری

محصل: فروهر مستغنی

استاد رهنما: دکتور رفیع‌الله عطاء

۱۴۰۱ ه. ش. - ۱۴۲۳ ه. ق.

سال:

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

وزارت تحصیلات عالی
ریاست پوهنتون‌های خصوصی

احکام شهادت با وسایل جدید در فقه و قانون

رساله ماستری

محصل: فروهر مستغنی

استاد رهنما: دکتور رفیع‌الله عطاء

سال:

1400 هـ. ش - 1443 هـ. ق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

دپارتمنت فقه و قانون

بورده ماستری

تصدیق نامه

محترمه فروهر بنت محمد ظاهر ID: SH-MSF-97-450 محصل دور ششم فقه و قانون که رساله ماستری خویش را زیر عنوان: احکام شهادت با وسایل جدید در فقه و قانون به روز ۱۳۹۷/۱۰/۲ تاریخ ۱۴۰۰/۱۰/۲ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس بررسی هیات تحکیم مستحق ۸۰ (نمره به عدد) هشتاد پونجا (نمره به حروف) گردید، موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	استاد وزیر محمد سعیدی	عضو هیات	
۲	دکتور عبدالله حقیار	عضو هیات	
۳	دکتور رفیع الله عطاء	استاد رهنما و رئیس جلسه	

..... معاون علمی

..... امر بورده ماستری

خلاصه بحث

جهانی شدن فرایندی است اجتناب ناپذیر که در عصر حاضر شتاب بیشتری گرفته و وسایل ارتباطی افراد را از بُعد مکان رهانیده است. وسایل جدید ارتباطی نقش پُر رنگی در دنیای امروز دارند و نمی‌توان آن‌ها را نادیده گرفت. یکی از ابعاد که وسایل جدید می‌تواند در آن نقش مهم و ارزشمند داشته‌باشد، طرق ادای شهادت است که در این رساله سعی گردیده است احکام شهادت با وسایل جدید مبتنی بر سوال اصلی تحقیق که همانا احکام شهادت با وسایل جدید در فقه و قانون چگونه باید تبیین گردد؟ مورد بررسی قرار گرفته است.

روش تحقیق در این رساله از نوع کتابخانه‌ای بوده و هدف اصلی و اساسی تحقیق بررسی احکام شهادت با وسایل جدید در فقه و قانون می‌باشد که اهمیت این تحقیق از درون عنوان پیداست. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که شهادت شاهد، قدیمی‌ترین ادله اثبات دعوی است که از قدیم‌الایام مورد استفاده اصحاب دعاوی قرار داشته و تا گذشته‌های نه چندان دور یگانه وسیله اثبات دعوی در نوع خود بوده که در هنگام عقب‌ماندگی و پیشرفت کشورها و همچنان در حالات عادی و ناگوار بودن وضعیت کشوری برای اثبات حقوق اشخاص در فیصدی بالای مورد استفاده قرار داشت. اکنون نیز در عرصه اثبات دعاوی جامع و همه شمول‌ترین دلیل اثبات دانسته می‌شود، اما با پیشرفت تکنالوژی و پیدایش وسایل جدید، قانون‌گذار افغانستان نیز همگام با این تحول به هدف محافظت شهود در قانون اجراءات جزایی و برای آن‌که بتوان به سهولت زمینه را برای ادای شهادت شاهد مساعد ساخت و ترس و نگرانی را که شاهد از بیم ادای شهادت دارد به حداقل برساند، به صراحت به ادای شهادت با وسایل جدید حکم فرموده است.

کلمات کلیدی: شهادت، احکام شهادت، وسایل جدید، فقه، قانون.

فهرست موضوعات

صفحه

عنوان

Error! Bookmark not defined.	مقدمه
Error! Bookmark not defined.	بیان مسئله:
Error! Bookmark not defined.	اهمیت موضوع:
Error! Bookmark not defined.	اسباب اختیار موضوع:
Error! Bookmark not defined.	سوال اصلی تحقیق:
Error! Bookmark not defined.	سوالات فرعی تحقیق:
Error! Bookmark not defined.	پیشینه تحقیق:
Error! Bookmark not defined.	روش تحقیق:
Error! Bookmark not defined.	اهداف تحقیق:
Error! Bookmark not defined.	خط و پلان تحقیق:

فصل اول

مفاهیم و کلیات

Error! Bookmark not defined.	مبحث اول: تعریف شهادت و اهمیت آن
Error! Bookmark not defined.	مطلب اول: مفهوم شهادت
Error! Bookmark not defined.	مطلب دوم: اهمیت شهادت
Error! Bookmark not defined.	مبحث دوم- مفهوم ادله اثبات دعوی
Error! Bookmark not defined.	مطلب اول- مفهوم ادله
Error! Bookmark not defined.	مطلب دوم- مفهوم اثبات
Error! Bookmark not defined.	مطلب سوم- مفهوم دعوی
Error! Bookmark not defined.	مطلب چهارم- تعریف ادله اثبات دعوی در حقوق افغانستان

defined.

فصل دوم

ارکان شهادت و شروط آن

Error! Bookmark not defined.	مبحث اول: ارکان شهادت
Error! Bookmark not defined.	مبحث دوم: شروط شهادت و اقسام شروط
Error! Bookmark not defined.	مطلب اول: شروط تحمل شهادت
Error! Bookmark not defined.	مطلب دوم: شروط اداء

فصل سوم

طرق ادای شهادت با وسایل جدید و مجالات و احکام آن

Error! Bookmark not defined.	مبحث اول: طرق ادای شهادت با وسایل جدید و ضوابط آن
Error! Bookmark not defined.	مطلب اول: طرق ادای شهادت با وسایل جدید
Error! Bookmark not defined.	مبحث دوم: ساحات اداء شهادت با وسایل جدید و احکام شرعی مرتب بر آن

not defined.

Error! Bookmark not defined.	مطلب اول: ساحات اداء شهادت با وسایل صوتی
------------------------------	--

1	نتیجه‌گیری
2	پیشنهادات
Error! Bookmark not defined.	فهرست آیات قرآنی
Error! Bookmark not defined.	فهرست احادیث نبوی
Error! Bookmark not defined.	منابع و مأخذ

نتیجه‌گیری

1- شهادت شاهد، یکی از ادله اثبات دعوی است که در تمام قضایای حقوق‌الله و حق‌العبدی بدون استثناء مورد استفاده قرار می‌گیرد. استفاده از شاهد در قضایا و واقعاتی که به طور مطلق حقوق‌الله اند و یا حقوق‌الله آن بالای بخش حق‌العبدی غلبه داشته باشد، چنان است که شخص شاهد بدون طلب و بدون موجودیت دعوی، در محکمه حاضر شده ادای شهادت نماید اما در قضایای مطلق حق‌العبدی و یا آن‌گونه قضایا که جنبه حق‌العبدی آن غلبه داشته باشد، اقامه شهود از اثر مطالبه متضرر و یا شخص ذی‌حق صورت می‌گیرد و شاهدان حق ادای شهادت را بدون طلب ذی‌حق ندارد مگر این‌که شخص ذی‌حق، علم به داشتن شاهد نداشته باشد و خوف فوت ضیاح حق وی متضرر باشد در آن صورت می‌تواند ادای شهادت نماید اما با شرط این‌که دعوی متضرر در محکمه قبل از ادای شهادت تحت دوران قرار داشته باشد.

2- ارکان تشکیل‌دهنده شهادت که به انتقای یکی از آن‌ها شهادت اداء نخواهد عبارتند از اخبار به حق؛ اداء شهادت در پیشگاه محکمه با صلاحیت و به نفع یکی و به ضرر.

3- شروط شهادت به گونه‌ی عموم به دو نوع می‌باشد که عبارتند از شروط تحمل شهادت و شروط اداء شهادت. شروط تحمل شهادت نیز به نوبه‌ی خود به سه نوع می‌باشد که عبارتند از شرایط تحمل مستقیم شهادت، شرایط شهادت به تسامع و شرایط شهادت بر شهادت. در شروط تحمل مستقیم شهادت سه شرط الزامی می‌باشد که عبارتند از عقل شاهد، بینایی شاهد و معاینه مستقیم.

4- فقهای احناف برای صحت ادای شهادت شرایطی را به چهار بخش مختلف در نظر گرفته‌اند: 1- شرائط شاهد، 2- شرایط نفس شهادت، 3- شرایط مکان شهادت و شرایط مشهودبه می‌باشد.

5- تحمل و ادای شهادت بالای شاهدانی که دارای شرائط شهادت اند و عدالت‌شان زیر سوال نرفته باشد، فرض کفائی است که با تحمل و ادای یک تعداد، از ذمه دیگران ساقط می‌گردد. اما اگر افراد معین به منظور تحمل و ادای شهادت از طرف مشهودله مشخص گردد، اقدام به تحمل و ادای شهادت بالای آن‌ها فرض عین می‌گردد، مگر این‌که حالات امتناع از شهادت متوجه حال شاهد گردد؛ در آن صورت فرضیت تحمل شهادت و ادای شهادت ساقط گردیده و در عدم اقدام به ادای شهادت مسئول دانسته نمی‌شود.

6- در عصر کنونی با توجه به پیشرفت‌ها و پیدایش تکنالوژی، از وسایل جدید غرض اداء شهادت می‌توان بهره برد. متأسفانه در قوانین افغانستان احکام اداء شهادت با وسایل جدید پیش‌بینی نگردیده و این خلاء قانونی می‌تواند مشکلات متعددی را ایجاد نماید. با آن‌هم قانون اجرائی افغانستان در جهت محافظت از شاهد طی دو فقره ادای شهادت با وسایل جدید را مورد توجه قرار داده است. اما بنظر می‌رسد این دو فقره نمی‌تواند همه احکام ادای شهادت با وسایل جدید را پوشش دهد. در این

رساله ما سعی نمودیم احکام شهادت با وسایل جدید را طی سه دسته، ادای شهادت با وسایل انتقال خط، ادای شهادت از طریق فکس و ادای شهادت با وسایل انتقال صوت و تصویر بطور مفصل مورد بررسی قرار دهیم.

پیشنهادهات

با توجه به اهمیت وسایل جدید در اداء شهادت پیشنهادهات ذیل ذکر می‌گردد:

- 1- پیشنهاد می‌گردد قانون‌گذار حداقل یک فصل از قانون اجراءات جزایی را در مورد اداء شهادت با وسایل جدید و احکام آن اختصاص دهد.
- 2- پیشنهاد می‌گردد پژوهش‌گران، محصلین و علما بیشتر در زمینه تحقیق نموده و احکام اداء شهادت با وسایل جدید را از درون آیات و احادیث استخراج نمایند.
- 3- پیشنهاد می‌گردد قانون‌گذار خلائای قانونی که در زمینه ضوابط شهادت با وسایل جدید وجود دارد، را بررسی نموده و احکام مناسب مطابق با فقه در زمینه بیان دارد.
- 4- پیشنهاد می‌گردد، قانون‌گذار طرق اداء شهادت با وسایل جدید را طی سه بخش، اداء شهادت با وسایل انتقال خط، اداء شهادت از طریق فکس و اداء شهادت با وسایل انتقال صوتی و تصویری تقسیم نموده و احکام مناسبی را در زمینه اتخاذ نماید.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af